

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

BLESTEMUL

POVESTE NĂSCOCITĂ

DE

S. B.

BUCUREȘCI
STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECŬ
1894.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

179641

[40,957].

859.31 (Vălănescu, Simeon)

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dulcĭ cititorĭ de Poveşti!

Cu prilejiul născocirĭĭ povestirĭĭ Jupânuluĭ Cărăbuşĭ, prima încercare de icoană, m'am legat către iubitorĭĭ de citanie că în curând voĭ da la iveală un basm adevĕrat ca din poveste, şi pentru a nu cădea în ispită lăsând uitărĭĭ pe ceĭ ce mĭ-aŭ arĕtat dragoste, m'am grăbit de a le aduce mulţumirĭ, căcĭ prin chipul acesta m'a îndemnat a ticlui pe a doua. De şi de unĭĭ am fost preţuit ca nedestoinic că am avut îndrăsneală să mĕ trec printre cărturarĭ ca unul ce nu am învĕţat limbĭ de cât citania Ciaslovuluĭ, totuşĭ fără de a ţine 'n seamă bărfele, şi în ciudăţenia celor pismătoriţĭ, am alcătuit cele curgătoare şi mĕ rog de a nu fi pus printre tagma celor ce nu-şĭ ţin cuvêntul, căcĭ nimic în această lume plină de deşertăciunĭ nu este maĭ spre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cădere de cât Cinstea, care cu mâhnire vĕd de la o vreme încoacĭ că s'a depărtat şi s'a înlocuit cu Minciuna, unde îmbrăcată cu veştminte diavoleştĭ ne joacă tontoroiu prin ciardacurĭ făcênd zăzanic cu vorbe ismenite şi schimonosite ca cu vreme să facă a ne pierde graiul strămoşesc.

Să ne cercuim dar cu toţiĭ la olaltă, şi în cuget curat şi fără vicleşug, să luptăm d'a birui ca, Cinstea să-şĭ ia rangul de maĭ 'nainte când vorba era zapis, şi graiul dulce şi desluşit.

Nu sunt pismătareţ pe ceĭ ce se duc prin năuntru de a căpĕta duh şi multă învĕţătură, din potrivă îĭ cinstesc şi îĭ rog a-şĭ maĭ aduce aminte pre cât e în putinţă şi de graiul moşilor noştri care ne-aŭ povăţuit ţicênd:

E bine să scie omul multe
Dar limba ţării să n'o uite.

Mĕ rog dar de ertare, dacă cele ce am îndrăsnit d'a aşterne aci, nu sunt umplute cu din darul unuĭ învĕţat, căcĭ nu sunt eu cel prima care am cules glasurĭ din litia veche ca să ticluesc această gustare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

NĂPASTEA

PARTEA I.

Ucigaşul.

Era, după cât îmĭ pot da cu socoteala, în luna Cireşaruluĭ, aşa că se lăsase un zăduf de întrecea pomena, caiĭ de la Olac de abea maĭ puteaŭ merge. Aveam grabă să ajung cu nepusă masă în ţinutul Doljiuluĭ, plaiul Oculu Parscovu, ca să adun baniĭ biruluĭ de la Părcălabĭ; de o-dată ca din senin, soarele intră 'n norĭ părênd că apune; dăduĭ gură surugiuluĭ să dea bicĭ, care se grăbi a încolăci biciul scoţând răcnete prelungite, aşa că caiĭ se opintiră din răsputerĭ şi ajunserăm la marginea uneĭ pădurĭ, unde se afla un puţ, iar alăturĭ de el, nişte furcĭ în făptură ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

niște spânzurători. Până ce surugiul adăpă caiĭ, eŭ o luaĭ încetinel înspre împrejurimea loculuĭ, spre cercetare; văd o cruce mare de piatră, scrisă cu slove vechĭ, începuĭ a mĕ trudi să citesc, dar nu putuĭ afla nimic, căcĭ se întuneca din ce în ce maĭ mult, începând să tune şi să fulgere. Surugiul înhămă caiĭ în grabă spre a merge să căutăm un adăpost.

Nu făcurăm cale de o bătae de puşcă prin pădure, pe unde-mĭ era drumul, când şi începu o ploae cu băşicĭ, aşa că furăm nevoiţĭ a ne opri în loc.

La lumina fulgerilor şi a trăsnetelor, nu se zărea de cât frunzele din vîrful copacilor, Olacul era fără coveltir; legarăm caiĭ de un copac şi ne adăpostirăm sub căruţă. De ce mergea plóia maĭ mult se înrăia; nu mĕ temeam atât de ploaie cât de pungile cu baniĭ biruluĭ ce-ĭ adunasem.

La lumina fulgerilor zăresc, nu departe de unde mĕ găseam, o mogaldeaţă, în făptură de bordeĭ; îmĭ dedeam cu socoteala că acolo nu poate fi de cât lăcaşul pădurarului.

Părerea mea se şi isbândi; că de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

odată auz lătratul unor câinĭ care, după miros se vede, simţise că le venise oaspeţĭ, ziс surugiuluĭ să încalice şi să se îndrepte înspre acolo, ca să vază, dacă cu bună seamă vedenia mea n'a fost nălucă.

Surugiul, întorcêndu-se, îmĭ aduse vorbă că nu sunt greşit, vedenia cu bună seamă este bordeiul pădurarului.

Ploaia începuse să-şĭ micşoreze furia, în care vreme surugiul înhămă caiĭ la olac şi ne îndreptarăm înspre bordeĭ.

Câinii, cum ne vĕzură, în loc să ne latre, ca pe târgoveţĭ, începură să se gudure, dând din coadă, mirosindu-ne şi sărind pe noĭ.

Ajunşĭ dinaintea bordeiuluĭ, batem la uşe şi rugăm să ne îngăduie şi să ne adăpostească, căcĭ fiind noapte şi ploaie am rătăcit drumul.

Trageţĭ arţarul şi poftiţĭ, respunse un ghers din bordeĭ.

Cum intrarăm ne întâmpină cu bun venit, un moşneag, care sta pe vatră, cu o barbă albă, lungă până aproape de brâu, nişte sprâncene albe şi stufoase îĭ acopereau ochiĭ, părênd că sta cu eĭ închişĭ; după cât îmĭ dam cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

socoteala apropia să împlinească un veac de viaţă.

Cum ne vĕḑu, ceru ertăciune că n'a venit singur să ne deschidă bordeiul, căcĭ mosafirĭi care-l cercetează în pădure, în dărăpănatul luĭ bordeĭ, îĭ cunoasce maĭ întâiŭ câiniĭ prin miros, dacă sunt oamenĭ de omenie şi n'aŭ gânduri de ispititorĭ, pe aceştia nu-ĭ latră. Fiţĭ dar bine veniţi, ḑice încă odată moşneagul.

Mĕ desbrăcaĭ de veşminte ca să le usuc, şi mĕ aşeḑaĭ lângă unchiaşĭ pe vatră la foc.

Bĕtrânul mĕ întreabă să-ĭ spuĭ cu viŭ graiŭ şi fără şovăire, ce ţeluri mĕ aducea prin acele locurĭ pe acea vreme.

Iĭ spuseĭ cine şi cu ce prilejiŭ mĕ găseam prin acele locurĭ, iar unchiaşul din când în când da luleaoa prin spuză, sta gânditor, ascultându-mĕ.

Trimeseĭ pe surugiŭ să aducă ceva merinde, pentru a face puţină gustare.

După ce cinarăm, începuĭ a mĕ chibzui de ale dormituluĭ.

Moşneagul părea că doarme; pe mine însă nu mĕ prindea somnul neam, de şi eram ostenit şi repejit de frigul ploaieĭ, care mĕ ajunsese la piele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Intrebaĭ pe unchiaşĭ, unde-şĭ are straele de odihnă.

La auḑul vorbelor mele bĕtrânul începu să se frece la ochĭ, şi uitându-se lung la mine, ḑise:

Se vede voinice, că nu aĭ maĭ călcat prin aceste locurĭ, de vreme ce nu sciĭ şiretenia lucruluĭ.

Nu sciŭ, ĭĭ respunseĭ, căcĭ tocmaĭ vream să te rog a mĕ desluşi de cele ce vĕḑuĭ la marginea satuluĭ, lângă pădure, unde aflaĭ nişte furcĭ, care avea chipul de spânḑurătorĭ, şi o cruce mare de piatră, scrisă cu slove ca în pucoavnă.

Unchiaşul începu a grăi ast-fel:

Ascultă cu luare aminte voinice, la cele ce am a-ţĭ povesti, căcĭ puţinele ḑile ce-mĭ maĭ rĕmân, nu aşĭ vrea să le petrec în zadar şi să las în intuneric cele întâmplate în viaţa mea, plină când de dulceaţă când de amărăciune.

Inainte de vremea slugeruluĭ Tudor, eram fruntaş, cu ogrăḑĭ şi pământul meŭ ohavnic; nu cunoşteam a scrie şi citi altă icoană de cât după Pucoavnă; treburile mergeaŭ strună, când de odată, ca din senin, toate se schim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

bară, căcĭ liftele de tombaterĭ se lipiră ca lipitorile pe spinarea tălpeĭ ţărĭĭ, aşa că în scurtă vreme, cu judecăţĭ strâmbe şi filodorme pe la dregătorĭĭ, îmĭ cotropiră pământurile şi mĕ lăsară în sapă de lemn, de gât cu doĭ copilaşĭ. Nu maĭ aveam nicĭ de unele, mĕ adăposteam într'un bordeiaş de lângă puţul din marginea satuluĭ, care l'aĭ întâmpinat în cale, aveam, cum ĭţĭ spuseĭ, o copiliţă şi un băeţandru.

Nepotul meŭ, Părintele Axentie, care-l încurcase şi pe dênsul ca musca în casa paiajenuluĭ, dăduse şi el jalbă stăpânireĭ în potriva luĭ Kir Zavistie, care-ĭ cotropise şi dênsuluĭ aproape jumĕtate din bunul sĕŭ ohavnic.

Kir Zavistie, tomibatera, care mĕ prigonise şi pe mine, vĕdêndu-se strâns cu uşa, plăsmui un gând diavolesc; chiamă la Curte pe Axentie, sub cuvênt de a face împăcăciune.

Sĕrmanul Axentie, cea d'întâiŭ a luĭ grije fu de a veni maĭ întâiŭ la mine să-mĭ ceară sfaturĭ.

Cu o ţi înainte d'a veni la mine, mi se făcea semne rele că o să daŭ de pacoste.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Indemnaĭ pe Axentie să meargă la Curte, să vaḑă pricina pentru care e poftit, şi să vină 'n urmă a-mĭ spune cele hotărite.

Axentie plecă înspre Curte, cum ajunse la poartă, o deschide şi intră în năuntru; nu apucă să facă doĭ paşĭ, şi de odată arnauţiĭ luĭ Zavistie care-l adăsta, se năpustiră ca başabuzuciĭ; închiseră poarta şi trase zăvorul.

Luară pe sus pe bietul popă, şi-l duseră în dreptul privdoruluĭ, unde era Kir Zavistie, care sta greceşte sorbind cafeaoa şi trăgênd din ciubuc ca o besleagă.

Alăturĭ de dênsul se afla un neguţător din Craiova, cu numele de Jupan Hristea, care făcea negoţ de cireḑĭ şi grâne.

Cum vĕḑu Zavistie pe sĕrmanul preot i se turbură ochiĭ în cap, şi înfuriat se scoală în picioare, se repede la dênsul şi-l loveşte puternic cu ciubucul în cap.

Axentie, vĕḑênd în ce cursă a căḑut, ĭĭ ḑise:

Măria ta, eŭ nu am venit aci de a mea bună voie; singur m'aĭ poftit, ca să cădem la învoială de a-mĭ da îna-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

poĭ sforicica de moşie ce mi-aĭ cotropit-o pe nedrept.

Aşa? ţise Kir Zavistie, după ce te ridicĭ cu jalbă la stăpânire în potriva mea, acum viĭ să mĕ necinsteştĭ în casă la mine? lasă că-ţĭ fac eu dreptate.

Porunci arnăuţilor să-l lege în mijlocul curţiĭ şi să dea drumul la zăvoţĭ.

Jupân Hristea, ce sta de faţă, se îngrozi de cele ce vĕţu.

Câniĭ se năpustiră, ca lighioanele cele maĭ sĕlbatice şi-l făcură ciupărţĭ într'o clipă; ţi se sfâşia inima de răcnetele bietuluĭ preot, care fu răpus de spurcaţiĭ câniĭ.

Vĕţând că furia fiarelor s'a domolit, şi sĕrmanul Axentie era mort cu bună seamă, dete poruncă arnăuţilor să adune ciosvârtele de carne şi veştmintele într'un sac, şi să le îngroape seara la spatele bordeiuluĭ din marginea satuluĭ.

Jupân Hristea rĕmase ca trăsnit de cele ce-ĭ vĕţură ochiĭ.

— Eĭ! ce ţicĭ, întreabă Zavistie pe Jupân Hristea.

— Ce să ţic, boerule! pĕcatul ce aĭ făptuit e aşa de mare, încât dacă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

l'ar fi vĕḑut Dumnezeŭ ne-ar trăsni pe loc.

— Nu te teme, Jupâne, ḑise Zavistie, nimenĭ nu va sciĭ. Eŭ îţĭ hărăzesc anul acesta grâŭ şi vite cu târgul pe jumĕtate, pentru ca să te foloseştĭ de câştig, numaĭ să ţiĭ în taină cele ce aĭ vĕḑut.

— Să mĕ fac părtaş la această nelegiuire? odată cu capul, boerule, respunse Jupân Hristea; eŭ însă 'ţĭ daŭ cuvêntul meŭ de cinste, că mĕ voiŭ face că nicĭ nu am vĕḑut nicĭ nu am auḑit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA II.

Răpirea copiilor.

Nu se făcuse tocmaĭ bine ḑiuă, când mĕ pomenesc cu copilaşiĭ că mĕ strigă: Tată, tată! nu ştiŭ ce larmă este la spatele bordeiuluĭ, unde aud ḑicêndu-se într'una: l'a omorît! l'a omorît!

Mĕ sculaĭ şi eşiĭ afară, când ce să veḑĭ! Kir Zavistie cu zapciul şi vătăşeiĭ săpaŭ locul unde îngropase pe sĕrmanul Axentie. Cum mĕ vĕḑură, fără a mĕ cerceta, mĕ legară şi mĕ şi duseră la Taft, căcĭ lucrurile eraŭ plăsmuite maĭ din vreme, dând filodormă stăpânireĭ să-mĭ bage vină că eŭ am ucis pe Axentie, ca să-mĭ rĕmâie sfoara de moşie.

Mĕ duse la oraş ca să mĕ judece. Eŭ nu aveam cu ce dovedi în nimic nevinovăţia mea; tot ce le spuneam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

era în pustiŭ; decĭ mĕ osândiră la ocnă pe viaţă.

Kir Zavistie nu-şĭ potoli pofta cu atâta, dete poruncă să puie foc bordeiaşuluĭ, unde se adăposteaŭ sĕrmaniĭ copilaşĭ, care numaĭ ştiaŭ de urma mea, grecul pusese, să săvîrşească şi această mişelie maĭ mult cu plan, că doară vor arde copiiĭ şi cu chipul acesta va peri orĭ-ce urmă de bănuială asupra nelegiuireĭ ce făptuise lângă nevrednicul meŭ bordeĭ.

Sĕrmaniĭ copilaşĭ! vĕdêndu-se în flacărĭ începură să strige, când duoĭ oamenĭ, îmbrăcaţĭ tiptil, vĕdênd că se făptuieşte o altă nelegiuire de-ĭ va lăsa să arză li se făcu milă, ĭĭ luară şi ĭĭ puse într'o cărucioară, care o îndreptă înspre pădure.

Neacşu, care era maĭ rĕsărit, întreabă unde voeşte să-ĭ ducă?

Cele douĕ iscoade le rĕspunse, că la curtea boerească, care se află în pădure.

Floarea, care era maĭ copilandră de cât Neacşu, începe a plânge, ḑicênd, că ce rĕŭ aŭ făptuit ca să fie aşa de urgisiţĭ.

— Tacĭ surioară, ḑise Neacşu, tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

buie să priimim ce dă Dumnezeŭ; sĕracii nu pot alege.

Ajunşi în mijlocul pădurii, la mieḑul nopţii dete d'un bordeĭ părăginit, unde oamenii îmbrăcaţi tiptil, băgară în năuntru pe copilaşi şi le închise uşa cu arţarul pe din afară, apoĭ plecară.

Cine eraŭ cei duoĭ tiptili, care se dăduse drept bine-voitorĭ aĭ sĕrmanilor copilaşi? Aceste lifte eraŭ arnăuţiĭ de la curtea luĭ Zavistie. Greculuĭ nelegiuit nu-ĭ ajunsese că mĕ calicise şi mĕ băgase în ocnă, apoĭ pusese să-mĭ fure şi copilaşiĭ, ca să nu aibă nimenĭ graiŭ a se scula cu judecată.

Copilaşiĭ aŭ stat treĭ ḑile închişĭ în bordeĭ, fără pic de merinde. Noroc că găsiră o botă cu apă uitată de nişte ciobanĭ, cu care-şĭ udară buzele uscate de sete şi de foame, de unde-şĭ recăpĕtară graiul pe care-l pierduse maĭ de tot.

In seara a treia, pe când sĕrmaniĭ copilaşĭ îşĭ făceaŭ rugăciunea către cel Atot-puternic, că i-a ocrotit de a nu peri, cel puţin de sete, se strînseră amĕndoĭ în braţe şi se învĕliră cu un crămpeiŭ de rogojină, ce-l găsise pe vatră. Tocmaĭ când începuse a aţipi,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

luându-ĭ somnul, se pomenirĕ că intră în bordeĭ o ursoaică mormăind, părênd că cere ajutor.

Neacşu, care era maĭ rĕsărit şi maĭ îndrăsneţ, ḑise surioareĭ sale să nu se sperie, că tată-sĕŭ a fost vînător şi ştie cum să se poarte cu fiarele sĕlbatice. Aşa şi era. Căcĭ, pe când eram şi eŭ cu dare de mână, la praznice şi la ḑile împĕrăteştĭ făceam goană de vênat, ca să aduc peşcheş la curtea domnească, ca să mĕ ocrotească la judecată.

Povesteam copilaşilor pe atuncĭ cele ce mi se întêmplase cu un urs, căruia iĭ intrase un ghimpe în picior, pe care i-l scosesem, iar ursul, drept mulţumire, începuse a-mĭ linge picioarele.

Neacşu, aducêndu-şĭ aminte de cele ce-ţĭ istorisesc, se apropiă de ursoaică cu blândeţe, şi în nevinovăţie, o întreabă ce are, şi cu ceĭ poate veni în ajutor?

Ursoaica, care gemea de durere, vĕḑênd nevinovăţia copilaşuluĭ, ridică laba în sus şi începu a o linge şi mormăi, arătând că acolo era o ţeapă. Neacşu puse mâna pe labă şi iĭ scoate ţeapa, rupe de la soră-sa o făşie din rochiţă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

şi îi leagă rana. Ursoaica numaĭ ştia ce să facă de bucurie, nu putu să le arate altă mulţumire de cât să le lingă mânile şi picioarele înviorate cum era; stătu lângă copilaşĭ până ce se făcu ḑiuă şi apoĭ plecă.

Nu trecu mult, şi tot în acea ḑi se pomeni cu ursoaica viind în două picioare şi aducêndu-le un uleĭ cu miere, pe care-l puse pe vatra bordeiuluĭ: le linse din nou mânile, ca şi cum ar fi voit să le ḑică rĕmas bun şi să le mulţumească, apoĭ plecă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA III.

Potera şi Haiducii.

Zavistie ajunsese mare la curtea Domnuluĭ fanariot, i se dăduse un scaun între ceĭ 12 boerĭ aĭ ţăriĭ, clăcaşiĭ după moşiele luĭ sĕrăcise, căcĭ le luase pămênturile cu japca, bunăoară cum mi le luase şi pe ale mele. Zavistie se făcuse maĭ rĕŭ ca un câine, nu maĭ avea nicĭ o îndurare de păsurile locuitorilor. Sătenii nu eraŭ creduţĭ la nimic, tot ce-şĭ puteaŭ agonisi le hrăpea nesăţiosul grec, din ţece le lua nouă, neajunsurile se lăţise prin tot ţinutul Olteniei, Zavistie intrigarisise la curtea Domnească, că ţĕrănimea a dat mâna cu Căpitanu de Haiducĭ, Jianu şi că vrea să se scoale în potriva Domnuluĭ.

Se luară mĕsurĭ ca potera să urmă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rească fără prejet pe Jianu şi să-l aducă viŭ nevĕtămat, aşa că într'una din nopţi, Jianu, cu voinicii luĭ, şi dete piept cu potera, cu care se încinsese o luptă ce ţinu aproape douĕ ciasurĭ.

Jianu cu falniciĭ luĭ haiducĭ, traseră un zdravăn frecuşĭ poteraşilor, maĭ toţi fură aruncaţi în Olt, puţinĭ aŭ putut scăpa cu viaţă.

Jianu 'şĭ adună voiniciĭ, şi cu toţiĭ se revĕrsară prin această pădure.

Un haiduc, cu numele Ghencea, care aduna troscote din pădure ca să facă foc, în mersul luĭ dete de un bordeĭ părăginit. Intră în năuntru, acolo ce să vadă, pe ceĭ duoĭ copilaşĭ, Neacşu şi Floarea. — Cine v'a adus aci? îĭ întreabă haiducul. Eĭ povestiră în treacăt cele petrecute, apoĭ haiducul îĭ luă şi îĭ duse la Căpitanul Jianu.

Ghencea îĭ înfăţişă înaintea Căpitanuluĭ spuindu-ĭ împrejurarea cum i-a găsit. Toţi într'un glas, ţiseră să-ĭ boteze şi să poarte numele de copiĭ luĭ Jianu; pe Neacşu îl înrolă în bandă, dându-ĭ straie de haiduc, iar pe Floarea, care avea urme de drăguţă şi să nu ajungă de rîs când s'o face vĕrst-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nică, ca să ştie ce e dragostea şi să se facă papină printre haiducĭ, Jianu o luă şi o duse în satul Olteţuluĭ, dându-o sub îngrijirea uneĭ bĕtrâne, care o cunoştea ca femeie cu tainâ.

Iar Neacşu, care de mic era îndemânatic, se deosebi în scurtă vreme de ceilalţĭ tovarăşĭ, aşa că nu-ĭ scăpa ţi să nu facă vre-o ispravă, era de toţĭ cinstit; avea nas de copoĭ, dovedea calea liftelor, şi le lua baniĭ făcuţĭ din sudoarea săteanuluĭ, apoĭ le dedea drumul fără de a-ĭ atinge întru nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA IV.

Dreptatea cerească.

Intr'una din ţile, Jupân Hristea, care se găsea ca mărturie la curtea luĭ Zavistie, pe când sĕrmanul Axentie fusese sfăşiat de câinĭ, trebuia să plece din Craiova spre a se duce la Zavistie ca să strîngă grâŭ şi vite cornute; îşĭ luă ţioa bună de la nevastă şi copilaşĭ, îşĭ aşeţă pungile cu banĭ în ipingea, şi punênd piciorul în prag, făcu treĭ crucĭ ţicênd: Doamne ajută; încalecă şi porni spre drum.

Altă trecĕtoare ca să meargă la curtea luĭ Zavistie nu era de cât prin marginea uneĭ pădurĭ, în care tocmaĭ în acea ţi era orânduit de căpetenie a sta la pândă haiducul Ghencea.

Jupân Hristea, care trecea prin marginea pădurĭĭ, şi neavênd teamă că se

băntuie acel loc, se dăduse jos de pe cal şi-l ţinea de dărlogĭ, când, din senin, se pomeneşte la spate cu cine-va că-l ia de ciafă, ţicèndu-ĭ: stăĭ, liftă spurcată! maĭ abate-te puţin a da ochĭ şi cu noĭ, că de mult nu aĭ plătit birul sĕraculuĭ.

Haiducul credea că Jupân Hristea este din tagma fanarioţilor, fiind-că avea portul giubeliilor. Cu toate încredinţările date, că nu este liftă, ci Român neaoşĭ, Ghencea nu se înduplecă, şi-l duse techer mecher în tabăra haiducilor.

Acolo, cum îl vĕţu Neacşu, îl recunoscu că este omul de bine, care le făcea milostenie când trecea pe la bordeĭ înainte d'a arde.

— De unde viĭ Jupâne, şi unde te ducĭ? îl întreabă Neacşu, care avea protia de Căpitan.

— Viŭ din Craiova, rĕspunse Hristea, şi mĕ duc la curtea luĭ Zavistie ca să adun vite pentru tamaslâc. Flăcăul ăsta nu vrea să mĕ creaţă că sunt Hristea român neaoşĭ, mĕ ia după port botezându-mĕ că sunt din tagma tombaterilor.

— Ba că chiar, ţise Neacşu, ba ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Român, Oltean din ceĭ cu 24 măsele, bun şi milostiv, darnic şi ajutător vrednic de toată lauda, când treceaĭ, Jupâne, pe la bordeiaşul nostru nu ne ocoleaĭ şi te abăteaĭ a ne milui şi ajuta.

Nu care cum-va eştĭ Neacşu luĭ Moş Sandu? întreabă Hristea.

— Chiar eŭ, Jupâne, respunse Neacşu, Kir Zavistie a băgat pe tata în belea şi l'a închis la ocnă, înegrindu-l la stăpânire că el ar fi ucis pe părintele Axentie, ş'apoĭ după aceasta grecul fără pic de inimă a pus de a dat foc bordeiuluĭ, iar pe mine şi pe Floarea a pus de ne-a închis într'un bordeĭ părăginit din pădure.

Jupân Hristea rĕmase ca trăsnit la spusele luĭ Neacşu.

— Audĭ, nelegiuitul, bată-l toaca, ţise el. Nu s'a adăpat în destul cu sufletul părinteluĭ Axentie, apoĭ a băgat în foc şi pe Moş Sandu; lasă, voinice Neacşule că Dumnezeŭ nu doarme, e mare şi îndurător, toate se vor da la iveală.

— Ce maĭ noŭ pe la oraşĭ, Jupâne, îl întreabă Neacşu, aud că în curênd

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Slugerul Tudor se va sui pe scaunul Domnieĭ.

— Aşa se ḑice, rĕspunse Hristea, şi am nădejde că de se va împlini această faptă, aĭ să auḑĭ de lucrurĭ ne maĭ pomenite.

Neacşu luă ipingeaoa cu pungile cu banĭ din mâinile luĭ Ghencea şi le dete înapoĭ Jupânuluĭ, pe care-l însoţi până la marginea păduriĭ, unde-şĭ luară rĕmas bun, plecă, uitându-se după dĕnsul, până ce nu-l maĭ zări.

Jupân Hristea, ajuns în satu de pe moşia luĭ Zavistie, trage la han ca să-şĭ odihnească calul. Acolo, sătenĭĭ, care eraŭ adunaţĭ şi puşĭ pălcurĭ, pălcurĭ, nu aveaŭ altă vorbă de cât cum să meargă la noua Domnie ca să aştearnă pe Zavistie şi să scape de dĕnsul.

Hristea intră şi el în vorbă şi întrebă pe sătenĭ de ce Domnie e vorba? Dĕnşiĭ rĕspunseră că Vodă cel cu cerul gureĭ negru, a fost dat jos după scaun, şi s'a aşeḑat logofătul Tudor, care e în protiva liftelor.

— Cu bună seamă oamenĭ bunĭ, ştiţĭ aceasta? întreabă Hristea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Da, da, respunseră toţi într'un ghers.

Jupân Hristea, încredinţându-se de spusele sătenilor, pe dată se înapoiă la Craiova ca să nu dea timp luĭ Zavistie să prindă de veste de a-şi juca mendrele şi să spele putina, scăpând şi lăsând în întuneric scărboasele fapte ce săvêrşise.

Cum ajunse la oraşĭ, se încredinţă cu bună seamă că cele auḑite eraŭ aidoma; se duse de grabă la Curtea Domnească şi ceru să vorbească cu Domnu Tudor în taină. Priimindu-l tăinui toate nelegiuirile săvêrşite de Zavistie. Domnul dete poruncă să se puie strejĭ în împrejurimea ogrăḑiĭ luĭ Zavistie ca să pândească de a nu eşi picior de om din sat. — Dete stafetă zapciuluĭ ca să se afle la faţa loculuĭ şi să ia taclirul în cele ce se vor destăinui în potriva luĭ Zavistie, iară pe de altă parte se orândui douĭ logofeţĭ de cinste şi înţelepciune a fi de faţă, ca să nu se aştearnă pe hârtie alt de cât cele vĕḑute şi pipăite.

Jupân Hristea însoţea ortaoa stăpânireĭ. Ajunşĭ în sat, intrară în ograda

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

luĭ Zavistie, care se pregătea cu arnăuţiĭ să fugă.

— Aceştia sunt, Hristea arată, ceĭ care aŭ răpus pe părintele Axentie.

Eĭ, vĕdĕndu-se că sunt daţi de gât, începură a tremura ca varga, clănţănindu-le dinţiĭ în gură ca şi cum ar fi fost luaţi din Jele.

Se dete poruncă a lega pe arnăuţi, iar pe Zavistie 'l închise într'un ciardac.

Un logofăt din ceĭ de cinste, întreabă unde sunt câiniĭ care aŭ sfăşiat pe preot.

Jupân Hristea care fusese de faţă şi vĕduse toate cele petrecute, le arată coteţul, unde sta numaĭ douĭ câiniĭ din şase câţi se năpustiseră asupra preotuluĭ; slujitoriĭ Domneştĭ puseră de înfăşurară lanţurĭ de douĕ prăjiniĭ ca la urşi şi le aruncară arcanu de gâtuĭ; merseră apoĭ cu toţiĭ la capĕtul satuluĭ, unde de abia se maĭ zărea urmele bordeiuluĭ; puse câiniĭ să dea ocol împrejurul bordeiuluĭ, unde, după miros deteră de locul unde fusese îngropate rĕmăşiţele preotuluĭ, spurcaţiĭ de câiniĭ începură a răcăi cu labele acel loc; atunciĭ puse câţi-va oameniĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de săpară în acel loc, unde nu se găsi de cât ciolanele, potcapiul, coadele pĕruluĭ şi făşiĭ din antiriŭ şi giubea; acestea nu avuseră vreme să putrediască.

La cele ce se vĕduse şi la cele mărturisite de Jupân Hristea se încredinţară cu toţiĭ că cele vĕdute nu numaĭ că sunt adevĕrate, dar că pare a se asemăna cu 'n vis.

Se aşternu taclirul obicĭnuit cu toate mărturiile de faţă şi prin punere de deget, se dete încredinţare de cele vĕdute. — Slujitoriĭ legară ceĭ douĭ câinĭ de un stâlp, turnară păcură peste dênşiĭ şi le dete foc, iar arnăuţiĭ, părtaşĭ la omorul preotuluĭ, începură să tremure şi să ceară ertăciune, ziçênd că dênşiĭ aŭ făcut cele ce le-a poruncit stăpânul lor.

Tombatera de Zavistie rĕmăsese ca trăsnit vĕzêndu-se descoperit de nelegiuirea ce făptuise; zapciul dete poruncă de legară fedeleş pe toţĭ părtaşiĭ, îĭ puseră într'o căruţă desvĕlită, şi îĭ duseră la curtea Domnească.

Toţĭ târgoveţiĭ care auziseră de cele întêmplate, le eşiră înainte, spre a-ĭ priimi cu cinstea şi alaiul ce li se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cuvenea, dându-le cu huidio şi cu oarba.

Domnu Tudor, care se încredinţase de cele făptuite, strînse pe boerĭ şi pe consistoriul preoţesc ca să se sfătuiască de pedeapsa vrednică ce trebuia să o primească făptuitoriĭ aceleĭ îngrozitoare nelegiuirĭ.

Norodul aştepta cu nerăbdare să afle cum se va face dreptatea.

Judecata se mântui în chipul curgător:

Arnăuţiĭ să fie surghiuniţĭ afară din hotarele ţărĭi, iar pe Zavistie, care făptuise nelegiuirea fără frica luĭ Dumnezeŭ înspre partea preoţească, să-l înfăşóre într'o rogojină, să-l ungă cu păcură şi să-l puie în spânzurătoare la locul bordeiuluĭ şi apoĭ să-ĭ dea foc.

Zavistie fu dus cu alaiul ce i se cădea, în frunte cu norodul ce se adunase, până la bordeiul unde săvêrşise fapta nelegiuită; acolo se bătură doĭ parĭ, se puse pe d'asupra o pârghie groasă, apoĭ atârnară laţul ştreanguluĭ de gâtul luĭ Zavistie şi îĭ dete foc.

Nu aveam în scire nimic despre cele ce se petreceaŭ, căcĭ la închisoare unde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mĕ asvĕrlise se dăduse poruncă straşnică să nu ingăduiască pe nimenĭ nicĭ a mĕ vedea, nicĭ a-mĭ vorbi.

Nu ĭĭ fusese destul, mişelul, că mĕ lăsase să zac în acea temniţă, unde se găseaŭ şi alţĭ nevinovaţĭ, dar plăsmui şi-mĭ aruncă vină că fac zăzanie şi îndemn pe ceilalţĭ tovarăşĭ din temniţă ca să daŭ foc, ca cu prilejiul acesta să pot fugi, aşa că şi aci mĕ găsiră vinovat, şi mĕ luară din acel loc, ca să mi se piardă de urmă, şi mĕ duseră la Monastirea Jitiana, pe malul Jiuluĭ, băgându-mĕ într'o chilie, cu vorbă că sunt nebun şi nevrednic de a vorbi cu oamenĭ. Acolo mi se da de mâncare printr'o ferestruie. Toate le-am îndurat cu bărbăţie, dar când mĕ gândeam la copilaşiĭ meĭ, mi se frigea inima de dorul lor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA V.

Predarea Jianului.

Neacşu, în toată vremea cât a stat printre haiducĭ deşi-şĭ agonisise ceva părăluţe, totuşĭ începuse a se scârbi de acel negoţ; pe de altă parte începuse a-l încinge dorul de surioara luĭ, Floarea; cât despre mine, nu maĭ avea nădejde că sunt în viaţă.

Intr'una din ţile, se şi hotărî să-şĭ arate tot păsul căpitanuluĭ sĕŭ, care-l vĕţuse de la o vreme abătut şi pus pe gânduri, însă nu îĭ cunoştea păsul.

Neacşu se duse la căpitan şi-l rugă cu blândeţe să-l asculte în taină despre dorinţa ce-l munceşte.

Căpitanul care 'l ştia că nu îl poate amăgi intru nimic, şi că Neacşu nicĭ odată nu îĭ vorbea cu vicleşug, îĭ ţise :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Vĕd bine, Neacşule, că de la o vreme nu mai semeni a fi printr'ai noştri, eşti tot pus pe gânduri, aŭ doară ţi s'a scârbit în această viaţă sĕlbatică. Eŭ îţi daŭ toată dreptatea, iacă, bună-oară nicĭ mie nu-mĭ mai place, şi mai vêrtos de la moartea Stăncuţiĭ, iubita mea. Codriĭ 'mĭ par uscaţi şi nu mai îmĭ dă inima brâncĭ la nimic, de şi voĭ toţi căutaţi a mĕ păzi de a nu cădea în prada poteriĭ, totuşi, cum ţice Românul, tivga până la o vreme merge la apă, şi mai virtuos, că stăpânirea a pus preţ pe capul meŭ.

— Aşa, căpitane, grăi Neacşu, să părăseşti acest neomenos negoţ, pe care târgoveţiĭ 'l privesc cu scârbă, de şi eŭ, de când te cunosc, am vĕdut că facĭ mai mult bine de cât rĕŭ, luând de la bogaţi şi dând sĕracilor şi vĕduvilor ca să-şĭ mărite copilele. Eŭ unul sunt încredinţat că Măria-Sa Vodă, care, după cum se ţice este un om cu filotimie, milostiv şi cu frica luĭ Dumnezeŭ, te va erta dacă te veĭ duce să te predaĭ de bună voie.

Cuvintele luĭ Neacşu avură o mare înrîurire asupra căpitanuluĭ de haiducĭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că Jianu chemă îndată de faţă pe toţi haiduciĭ, şi le ţinu această cuvêntare:

„Ştiţi, dragiĭ meĭ voinicĭ, că voĭ 'mĭ „sunteţi maĭ dragĭ de cât toată lumea, „căcĭ m'am încredinţat că în voĭ, ca „şi în mine, bate aceeaşĭ inimă mun- „cită de dorul de a vĕ jertfi viaţa şi „sângele pe întrecute ca să scăpăm pe „ceĭ asupriţi de impilarea liftelor spur- „cate care aŭ năpădit ţara. Insuşĭ Dum- „neḑeŭ ne-a luminat calea până acum „ca să putem pedepsi nedreptatea care „o îndură fraţiĭ noştriĭ. Codriĭ şi câm- „piele sunt mărturiĭ că n'am făcut alt- „ceva de când suntem împreună, de „cât să apărăm pe ceĭ asupriţi. Săracul „prigonit a găsit în mijlocul nostru şi „mângâiere şi sprijin.

„Dacă ceĭ înpilaţi şi îndureraţi aŭ „găsit milă şi ajutor la noĭ, liftele care „asupreaŭ pe fraţiĭ noştri, le-aŭ res- „plătit cu vêrf şi îndesat; n'am cruţat „faţă de eĭ nicĭ sângele nicĭ focul. „Spaima 'i-a coprins pe toţi, şi ca vi- „perele s'aŭ unit ca să ne repună, dar „noĭ să nu le facem pe poftă.

„Simt că am cam început să nu maĭ „am putere, şi cred că a venit vre- „mea să ne despărţim şi să ne ducem

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

„fie-care la vetrele noastre, şi cu fraţiĭ „noştri să luptăm, avênd cu toţiĭ în „piept mângâierea că am aruncat să- „mênţa peste un bun pământ, care în „scurtă vreme va da roade cu belşug.

„Despărţindu-ne luaţĭ şi împărţiţĭ „avutul de o potrivă. Mergeţi cu bine, „şi aduceţi-vĕ aminte că încă nu v'aţĭ „îndeplinit pe deplin sarcina ce v'a „dat'o Mântuitorul".

La auḑul cuvintelor luĭ Jianu, toţĭ haiduciĭ rĕmaseră înmărmuriţĭ, nicĭ unul însă nu cuteză să cârtească vre-o vorbă şi cu toţiĭ se supuseră fără cârtire.

Toţĭ cu lacrămile 'n ochĭ, mulţumiră căpitanuluĭ de darul făcut; îngropară armele la un loc ascuns, se îmbrăcară cu haine de târgoveţĭ, se îmbrăţişară şi'şĭ luară rĕmas bun, împrăştiindu-se în rĕscrucĭ, uniĭ spre meaḑă-noapte, alţiĭ spre miaḑă-ḑi, alţiĭ la rĕsărit şi alţiĭ la apus.

Neacşu rĕmase singur cu căpitanul; neputêndu-se stăpâni însă, 'l podidi plânsul ḑicênd:

— Când ne-aĭ găsit, căpitane, şi m'aĭ făcut copilul şi tovarăşul tĕŭ, era şi surioara mea Floarea pe care tu aĭ dus'o din tabără nu ştiŭ unde; spu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ne'mĭ, dacă maĭ trăeşte şi unde se găseşte, iar de este moartă să mĕ rog luĭ Dumneḑeŭ pentru ea. Cât despre tata nu te maĭ cercetez, căcĭ sunt încredinţat că l'a rĕpus blestematul de Zavistie cu prilejul ca să'ĭ rĕmâie tot avutul, nu l'ar maĭ rĕbda mânia cerească.

Căpitanul pironi ochiĭ 'n pământ şi gândindu-se începu a ofta, ḑicând luĭ Neacşu:

— Nu te mâhni frate, şi nu mĕ învinovăţi, daca nu ştiŭ ce să'ţĭ spuĭ despre Floarea. Am căutat să o încredinţez uneĭ bĕtrâne cinstită şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ ca să o crească; mĕ duceam pe la dênsa orĭ de câte orĭ aveam drum, se făcuse măricică. Într'una din nopţĭ, abătându-mĕ pe la bĕtrâna, nu o maĭ găsiĭ nicĭ pe dênsa nicĭ pe Floarea. După toate cercetările ce făcuĭ nu am putut'o dovedi unde se găseşte.

Neacşu începu a plânge din băierile inimeĭ şi ḑise:

Ce este scris omuluĭ în frunte e pus; de o fi murit, Dumneḑeŭ să o odihnească, iar de o fi în viaţă, să o ţie cu bine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aşa Neacşule, ţise căpitanul, să ne supunem soarteĭ, căcĭ nimic maĭ presus nu este de cât puterea cerească; eŭ am încredinţat'o bătrâneĭ cu cuget curat, să o crească şi să o îngrijească ca pe copilul meŭ.

De s'o fi întêmplat să o lase să meargă pe drumul cel pieziş, Dumneţeŭ să o pedepsească după vina eĭ.

Căpitanul vĕţênd că noaptea e în toiul eĭ şi că venise vremea a se despărţi, scoase un inel din deget şi'l dete luĭ Neacşu ţicêndu'ĭ:

— Păstrează acesta ca dar, spre a'ţi aduce aminte de mine, precum şi de aşişderea să ştiĭ că la Crucea cu despicătură sunt banĭ îngropaţĭ; nu se ştie pe viitorime ce va fi, fiind şi moarte şi viaţă la mijloc. Se îmbrăţişară şi eşiră din pădure.

Căpitanul, după ce se predă la Curtea Domnească, unde 'l iertă, se aşeţă în ţinutul Romanaţiuluĭ, făcêndu-se om de ispravă, îndeletnicindu-se cu negoţul de grâne.

Neacşu de aşijderea se aşeţă între Filiaşĭ din ţinutul Doljuluĭ; acolo, cu baniĭ ce'ĭ agonisise, se apucă de ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

goţ de vite, şi mai într'un târgiŭ, se însură.

Nu trecu mult după aceasta şi plecă cu oĭ şi capre în spre ţara turcească. Din ziua plecăreĭ, după toate cercetările, nu i se mai află de nume.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA VI.

Vodă Nun.

Floarea, după cât am povestit, fusese încredinţată de Jianu cu taină uneĭ bătrâne, care în toată vremea ascultase poveţele de bine, se făcuse o codănace cu duh şi curată la faţă; flăcăiĭ din sat o numea Floarea din poveste; crescuse aşa de mare că era destoinică de măritat.

Prin unele sate din apropiere, se făceaŭ într'una din ţile marĭ pregătirĭ cu prilejul sosireĭ luĭ Vodă, care mergea la hramul Monastireĭ Jitiana, în care drum trebuia să treacă chiar prin satul, unde şedea bătrâna şi Floarea.

Nu trecu mult şi Vodă cu suita se popri în acel sat, unde se făcea calea jumătate până la Monastire.

Toţĭ fruntaşiĭ satuluĭ, cu neveste,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fete şi copiĭ, imbrăcaţĭ în veşminte de serbătoare, veniseră intru întempinarea Domnitoruluĭ cu pâine şi cu sare, după datinele sttămoşeştĭ, tot satul eşise la iveală, afară de Floarea.

Vodă le mulţumi de cinste, şi iĭ cercetă de nevoile ce aŭ. Un moşneag mucalit la vorbă, neavênd alt de lucru, iĭ ţise :

— Luminate Doamne, nevoia cea mare este de a fi ajutaţĭ la isprăvenia bisericeĭ din satul nostru şi la alcătuirea unuĭ puţ de piatră.

Vodă dete poruncă Vistieruluĭ să ţie în seamă nevoile sătenilor d'a se îndeplini cât maĭ în grabă şi a li se da cincĭ pungĭ cu banĭ.

Unchiaşul, care era fără sfială şi mucalit, făcu metanie la picioarele luĭ Vodă şi ceru ertăciune dacă îndrăsneşte a'l maĭ ruga ceva.

Vodă, ca toţĭ Domnitoriĭ după vremurĭ, creştinĭ buniĭ darnicĭ şi miloşĭ, zâmbind, ţise moşneaguluĭ să'ĭ arate toate păsurile de care era cercuit.

Unchiaşul 'şĭ deslegă limba şi începu a povesti, cu mare parapon, că flăcăiĭ din acel sat sunt pe drumul de a căpia ; nicĭ unul nu vrea să se însoare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

din pricina unei fetişcane, care s'a pripăşit în sat de la un cârd de vreme, se bat pe dênsa, luându-se la împetrecanie care mai de care să o ia de nevastă; ea nu voeşte să facă dragoste cu nici unul; nu ese din sfaturile unei bătrâne, care o are sub a sa îngrijire, aşa că din pricina aceasta s'a poroclit de satul vĕduv.

Vodă porunci să o aducă înaintea lui. Fata se înfăţişă însoţită de bătrâna; cum vĕdu pe Vodă, făcu o metanie după obiceiul timpului. Vodă o întrebă de ce nu a venit întru întêmpinarea suitei, când Domnul şi stăpânul ţărei vine să cerceteze nevoile şi păsurile sătenilor?

Floarea, cu ghers dulce, plin de duh şi voinicesc, începu a grăi în stihuri:

Să trăeşti Măria ta
Cu toată suita ta,
Că ai venit pe la noi
Să ne întrebi de nevoi.
N'am ce spune, n'am ce dice,
Unde stau sunt prea ferice
Mulţumesc Domnului Sfânt
De binele unde sunt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Toţĭ flăcăiĭ mĕ iubesc
In cuget curat frăţesc.
Astă bătrână ce'i de faţă
Mĕ 'ngrĭjeşte şi mĕ 'nvaţă
De a fi cinstită 'n lume
Ca să am cu vreme-un nume.

Vodă, auḑînd duhul cu care grăi Floarea, se întinse cu vorba, întrebând'o cine 'ĭ sunt părinţiĭ şi cu ce prilejĭ se găseşte la acea bătrână?

Floarea, voind a povesti luĭ Vodă neamul din care se trage, şi năpădind'o dorul de Neacşu şi tatăl sĕŭ cărora nu le maĭ dăduse de urmă, cu lacrămile în ochĭ şi suspinând urmă:

Maica noastră când murise,
Luĭ tăicuţu nostru 'ĭ ḑise:
Să 'ngrĭjească de noĭ doĭ
Şi să 'ndure orĭ-ce nevoĭ.

Aci podidind'o plânsul şi ne maĭ putând grăi, căḑu la picioarele luĭ Vodă.

Bătrâna, ca să nu lase în nedomirire pe Vodă, ĭĭ povesti pricina cum Floarea se găsea la dênsa şi cum pronia cerească i-a dat duh şi înţelepciune.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Printre suită se afla un logofĕt cu numele Dan, care, vĕdĕnd pe Floarea şi auḑindu'ĭ cuvêntarea cea plină de duh, rĕmase abătut şi nu maĭ grăia nimic; ĭĭ căḑuse aşa de drag în cât se uimise.

Ajunşĭ la Monastire, se făcu slujba după obiceiŭ, apoĭ se puseră la masă. Domnul cu aĭ sĕĭ, nu le fu altă vorbă de cât de Floarea, căcĭ nu'şĭ putea da socoteala cum acea fetişcană a putut avea darul să grăiască în stihurĭ, de oare-ce totul dovedea a fi din opincă.

— Aicea, ḑise Vodă, trebue să fie vre-o taină, şi decĭ ar fi păcat să fie dată de soţie după un sătean.

Aceste cuvinte oţeliră inima luĭ Dan, care nu scosese până atuncĭ nicĭ o vorbă. Vodă, băgând de seamă această neobicinuinţă din partea luĭ Dan, 'l întrebă:

— Ce aĭ, boierule, că de la o vreme ţi s'a închis inima, tu, care eraĭ cel maĭ vorbăreţ? Aŭ doară vederea fetişcaneĭ 'ţi-a întors capul?

— Aşa, Măria ta, rĕspunse Dan, vederea aceleĭ copilandre mi-a înfipt săgeata dragosteĭ drept în inimă şi ni-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

menĭ alt afară de Măria ta nu o poate scoate.

Vodă, pricepênd gândul logofătuluĭ, iĭ ḑise :

— Eŭ nu pot să puĭ streajă inimeĭ tale. Daca 'ţĭ e cu drag şi creḑĭ că nu atinge rangul şi eghemoniconul boeresc, maĭ vêrtos că nu are cine se împotrivi la aceasta, de oare-ce tu nu aĭ rudeniĭ de aproape, eŭ deci 'ţi-o hărăzesc cu dragă inimă şi mĕ fac nunul vostru.

— Indurate Doamne, grăi Dan, fapta ce a'ţĭ săvârşit prin a mĕ ridica la rang şi a'mĭ da de soţie pe Floarea, este maĭ pre sus de cât orĭ-ce şi vrednică de bunul şi îndurătorul meŭ stăpân. Dumneḑeŭ care v'a dat mărirea şi duhul inimeĭ curate, să vĕ ţie pe scaunul Domnieĭ atâţia anĭ cât dreptatea şi cinstea va fi de a pururea înnainte mergătoare pentru neamul Românesc.

Eŭ voiŭ fi, milostive Doamne, gata la orĭ-ce nevoĭ s'ar cere de luminăţia ta ; sângele ce curge prin mădularele voastre este ca şi al meŭ, la orĭ-ce trâmbiţă dată sunt gata a'mĭ jertfi viaţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Vodă dete de îndată poruncă să înhame caiĭ la butca domnească, să meargă în satul unde se aflase Floarea ca să o aducă cu alaiul cuvenit.

Flăcăĭ, care maĭ de care sfărâindu-le călcâele de bucurie, se întreceaŭ a se spilcui şi pune vestminte de sĕrbătoare, spre a plăcea feteĭ. Puseră pe Floarea şi cu bătrâna în butca domnească şi plecară urmate de toţĭ flăcăi spre Monastire. Cum ajunseră acolo se înfăţişă înaintea luĭ Vodă, care întrebă pe Floarea şi pe Dan, daca cu bună seamă se plac unul altuia? Amêndoĭ îngenuchiară şi sărutară poalele vestmêntuluĭ luĭ Vodă ţicênd da.

Eşiră cu toţiĭ în curte, unde Vodă ţinu o cuvêntare către sătenĭ, ţicêndu-le cu graiŭ viŭ:

„Oamenĭ bunĭ, am chibzuit că de şi „voĭ aţĭ năzuit la Floarea, aşa că de „voiŭ da-o de soţie unuia din voĭ, „se vor mâhni ceĭ-l'alţĭ şi se va face „vrajbă printre voĭ, maĭ vêrtos că Floa„rea, fiind fată de duh şi dintr'un pă„mênt bun, după cât 'mi-a fost dat să „creţ, se cuvine şi după învoirea dênşiĭ „a o da dupe logofătul Dan, iar vouĕ „spre a nu vĕ lăsa mâhniţĭ, vĕ hără-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

„zesc de fie-care flăcău câte un plug cu „câte patru boĭ şi una sută leĭ banĭ „buniĭ, ca să vĕ fac dreptate“.

Toţĭ într'un glas strigară: Să trăeşti Măria ta şi să'ţĭ dea Dumneḑeŭ anĭ mulţĭ şi biruitorĭ pe scaunul Domnieĭ.

Intrară în biserică unde se sluji cununia după tot şartul. Vodă şi cu bătrâna care crescuse pe Floarea, le fură nunĭ marĭ, pe Dan 'l înălţă la rangul de Căminar şi Ispravnic al Craioveĭ, făcêndu'ĭ danie o moşie.

Se întinse masă în curtea bisericiĭ, de unde Vodă, Mirĭĭ şi cu toată curtea ce'l însoţea priveaŭ din Ciardacul arhonderieĭ. Apoĭ după isprăvenie, Vodă merse de cercetă chiliele Monastireĭ, spre a se încredinţa, daca monachiĭ sunt mulţumiţĭ şi daca toate sunt în spre bună orânduială.

Tocmaĭ în spre isprăvenie eşi înaintea luĭ Vodă un bătrân cu porecla Melentie, privind pe Vodă în faţă ĭĭ ḑise:

— Măria ta, dă'mĭ sloboḑenie să'ţĭ arăt un nenorocit bătrân ce zace într'o chilie. In toată vremea cât a stat închis, nimenea nu are voe să intre la dênsul de cât mine, toţĭ ceĭ-l'alţĭ 'l cred nebun.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Părintele Melentie, cum ḑic, povesti în taină pe scurt luĭ Vodă toate ce se meşteşugise de Zavistie de mĕ aflam năpustit în închisoare. Vodă, îndată ce isprăvi de parastisit călugărul, se îndreptă spre închisoare, unde dând peste mine şi cercetându-mĕ se încredinţă cu bună seamă de ce năpastie căḑuse asupra capuluĭ meŭ, dete poruncă şi mĕ scoaseră din închisoare, unde şeḑusem atâta amar de vreme. Cum eşiĭ afară şi dăduĭ de lumina soareluĭ, 'mĭ făcu rĕŭ la ochĭ. Atunciĭ mĕ acoperiră cu o basma şi mĕ duse la arhonderie, unde toată curtea se făcu roată împrejurul meŭ ca să asculte mersul pricineĭ pentru care mĕ găseam închis. Nu sfârşiĭ încă povestirea când, tocmaĭ când eram în toiul eĭ, mĕ pomenesc cu un chiot. Ce erea? Floarea care mĕ recunoscuse de tatăl sĕŭ. Toţĭ ceĭ de faţă rĕmaseră uimiţĭ de cele ce vĕḑură şi auḑiră.

Vodă dete poruncă să se cerceteze cu deamĕnuntul cine sunt nelegiuiţiĭ carĭ aŭ făptuit această neomenie fără seamăn, pentru ca făptuitoriĭ să'şĭ ia pedeapsa potrivit fapteĭ ce săvârşise.

A treia ḑi pornirăm cu toţiĭ din Monastire spre a ne îndrepta în spre Cra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

iova unde se orânduise Dan Ispravnic. Eŭ şi cu bătrâna ne puserăm într'o căruţă; din pricina unuĭ cal ce schiopătase, nu ne puturăm ţine de suită. Vizitiul, care nu se trezise de la zaifetul şi chiolhanul ce se făcuse la Monastire, nebăgând în seamă urcuşul şi scoboraşul ce ne eşea în cale, răsturnă căruţa într'un şanţ, pe bătrână o lovi un cal la moalele capuluĭ şi rămase pe loc moartă, iar mie 'mĭ sfărâmă roata fluerul piciorului; de atuncĭ am rămas cu beteşug.

Floarea, ajungând în oraş şi văḑând că eŭ şi cu bătrâna nu maĭ sosim, spuse soţuluĭ sĕŭ să trimeaţă în calea noastră ca să cerceteze împrejurarea.

Erea tocmaĭ pe sfârşitul soareluĭ, când mĕ pomenesc cu câţĭ-va vătaşeĭ de la curte. Eŭ de abea puteam grăi de durerea piciorului; sĕrmana bătrână îşĭ dăduse sfârşitul, iar baragladina de vizitiŭ spălase putina de teamă să nu cadă în belea.

Se dete alarma în satul din apropiere, veniră maĭ mulţĭ sătenĭ, 'mĭ unseră piciorul cu păcură şi 'l legară cu şiţă, şi mĕ aduseră în oraş; aşişderea şi pe sĕrmana bătrână o puseră pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

două pârghii ţşi o duseră la biserica din sat.

Cum ajunseĭ la curtea Ispravniculuĭ, Floarea îmĭ eşi în cale spre a'ĭ povesti ceasul rĕu. Ea începu a plânge şi dete poruncă ca bĕtrâna să se îngroape după tot şartul creştinesc şi să i se facă pomană.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA VII

Dovedirea luĭ Neacşu.

Neacşu, după cum am povestit, plecase să facă negoţ cu oĭ şi cu capre în ţara turcească, de unde nu i se maĭ auḑise de nume de cât după 18 anĭ. La plecarea luĭ în spre Dunăre încărcă un Ceam turcesc cu oĭ şi capre. Ajuns pe la jumĕtatea Dunăriĭ, în dreptul Şiştovuluĭ, făcêndu-se noapte cu ceaţă, cârmaciul care mâna Ciamul nu băgă de seamă şi dete peste un Caic care venea din josul apeĭ, aşa că sfărâmând Ciamul îl înecă cu toate oile şi caprele ce se găsea într'însul. Numaĭ Neacşu scăpă teafăr, viind înnot până la malul Dunăriĭ din spre Şiştov, unde stătu până dimineaţa. Nu maĭ avea asupra luĭ de cât 100 leĭ banĭ turceştĭ. Sta pe gânduriĭ, blestemându'şĭ soarta, când de o dată se pomeni cu doĭ Turcĭ care 'l luară şi 'l duseră la Conac să'l cerce-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

teze, învinovățindu'l că este ghiaur și a avut gând rău ca să spargă Caicul, unde se afla Cadâna Pașiĭ din Șiștov.

Sărmanul Neacșu, nu știa cum să se desvinovățească, când iaca și cârmaciul Ciamuluĭ, care scăpase și dênsul. El se legă a se face tâlmacĭ, dacă 'ĭ numĕră 100 leĭ, spre a'l desvinovăți. Cadiul luminându-se ĭĭ dete drumul.

Vĕdêndu-se singur și fără para în pungă, se ruga luĭ Dumneḑeŭ să'l erte, daca a greșit în ceva și să'l îndrepteze arătându'ĭ drumul cel drept, ca să 'și agonisească ceva banĭ de a se întoarce la vatra luĭ.

Neacșu, pe când era haiduc, avea darul de a ști să raḑă, așa că ĭĭ veni în minte să se bage la un bărbier. Se înfățișă la stăpânul uneĭ bărbieriĭ și prin semne ĭĭ spuse cele ce vrea. Bărbierul îl puse la probă și vĕḑu că este meșter, unde urmând cu acest meșteșug o bucată de vreme, ajunse să câștige încrederea stĕpânuluĭ.

Intr'una din ḑilele baieramuluĭ, veni Cadiul ca să se raḑă. De obiceĭ Turciĭ, la bărbieriĭ aŭ câte un caraghios ca să spue lucrurĭ mucalite de a nu li se urî celor ce adastă. Neacșu, care în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cepuse a pricepe puţin limba, începu a rîde cu hohot de glumele caraghiosuluĭ, şi nebăgând de seamă, taie cu briciul pe Cadiŭ; acesta se înfurie şi dă poruncă să'l lege şi să'l ducă la Conac, unde stete închis două ḑile, nemâncat. A treia ḑi îl scoase să'l judece. Din norocirea luĭ şi din cele ce spuse că i s'a întêmplat, un turc chiabur care se afla şi el la Conac pentru judecată, 'şĭ aduse aminte că Neacşu este omul ce'l aştepta cu capre şi oĭ să vie din Valahia; îl luă pe chezăşie dând Cadiuluĭ bacşişul obicĭnuit, cu învoială ca Neacşu, care se pricepea în ale păşuneĭ vitelor, să'ĭ păzească pe ale sale. Îĭ făcu zapis în faţa Cadiuluĭ, pe maĭ mulţĭ anĭ, şi'l şi trimise cu oile la păşunat.

In toată vremea cât stătu la acel turc, nu avu nicĭ o ştire de acasă, dar nicĭ el nu făcu cunoscut la nimenĭ ca să nu aducă inimă rea soţieĭ de halul în care se găsea.

Cu din sudoarea munceĭ luĭ îşĭ agonisise bune părăluţe.

Răĭ făcătoriĭ 'l simţiră, aşa că într'una din serĭ se pomeni legat şi jefuit de tot avutul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Stăpânul său aflând cele întêmplate i se făcu milă şi îi dărui 100 leĭ şi o puşcă. El vĕdênd că tot ce face îi merge spre rĕŭ, se puse pe gânduri, când de o dată 'şi aduse aminte de comoara îngropată de Jianu la Crucea cu despărţitură. Pe dată se şi hotărî să părăsească ţinutul Turcieĭ. Mulţumi stăpânului său de darul ce'i făcuse şi îi spuse că i s'a făcut dor de ţară şi de nevastă; turcul prinse bucuros şi stărui a'i scoate o teşcherea de plecare.

Neacşu luând rĕmas bun, puse puşca la spinare şi plecă.

Pe drum îi eşi în cale un unchiaşi, ḑicêndu'i:

— Voinice, ca să ştiĭ la nevoe cum să umbli cu puşca ce o ţiĭ la spinare şi să scapĭ de orĭ-ce primejdie, dă'mĭ mie 100 leĭ ca să'ţi vînḑ leacul.

Neacşu, cu gândul la comoară, dete şi ceĭ din urmă banĭ ca să cumpere de la unchiaşi ce? cuvintele următoare: „La necaz să te gândeştĭ înainte de a sloboḑi puşca". Dete baniĭ şi unchiaşul se făcu nevĕḑut.

Ajuns Neacşu în pădure, unde 'i spuse Jianu că se află comoara, la crucea cu despicătură, căută, răscoli pretutindenĭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dar nu găsi nimic. Infuriat peste fire de tot ce păţise, plecă spre casă, la nevastă. Noaptea, ca să nu'l cunoască ceĭ din sat, în halul în care se găsea, se furişă în curte, intră prin grădină şi se urcă într'un pom din faţa caseĭ aşteptând până dimineaţa ca să vadă, dacă în toată vremea cât a lipsit, nevasta 'i-a fost credincioasă.

Tocmaĭ când soarele dimineţiĭ răsărea, văḑu că se deschide portiţa intrând un flăcăiandru; bate la uşa din prispă şi ese stăpâna caseĭ care, văḑând pe flăcăiandru, îl îmbrăţişă şi'l pupă pe amêndoĭ obrajiĭ. Neacşu, înfuriat că nevasta sa i-a necinstit casa, neţiind în dreptate, şi uitând de cuvintele cumpărate de la unchiaşĭ, puse puşca la ochĭ şi trase atât în nevastă cât şi în flăcăiandru.

La auḑul puşteĭ sărind veciniĭ, Neacşu se dete şi el jos din pom, ḑicând celor de faţă:

— Eŭ sunt Neacşu, oaia cea pierdută; am venit pe furişĭ ca să mĕ încredinţez de cinstea ce nevasta ţinea casiĭ. Vedeţĭ, oamenĭ bunĭ, cu cine m'a schimbat în toată vremea cât am fost rătăcit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Unchiaşul care îĭ vêndu-se cuvintele se înfăţişă înaintea luĭ ḑicêndu'ĭ:

— Mare păcat aĭ făcut voinice, că 'ţi-aĭ bănuit nevasta care în tot timpul a fost cinstită şi credincioasă; află că flăcăiandru ăsta este copilul tĕŭ.

— Aşa! Aşa! grăiră ceĭ din prejur, aĭ rĕpus pe nevasta şi copilul tĕŭ, maĭ 'nainte de a te încredinţa de cinstea lor, căcĭ tu la plecare 'ţi-aĭ lăsat soţia însărcinată, şi născêndu pe acest flăcăiandru, l'a crescut cu îngrijire şi cu cinste de la făcut mare ca tu să vĭĭ hoţeşte să'ĭ răpuĭ pe amêndoĭ fără ca să'ĭ cercetezĭ.

Neacşu, desmeticindu-se şi vĕḑêndu pe nevasta şi copilul sĕŭ morţĭ, începu a plânge amar, blestemându'şĭ soarta care 'l prigonise de atâta amar de anĭ.

Se dădu ştire în tot satul de cele întêmplate. Îndată veniră aleşiĭ care, încredinţându-se de cele ce vĕḑură, deteră ştire zapciuluĭ, aşternură taclirul şi'l legară cobză de mâinĭ şi de picioare cu lanţurĭ, trimiţêndu'l Ispravniculuĭ Craiovei. Tot târgul aflase de această nenorocire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PARTEA VIII

Spânzurătoarea.

Ispravnicul Craioveĭ, Căminarul Dan, dete ştafetă la curtea luĭ Vodă în Bucureştĭ ca să hotărască de osânda ce i se cuvenea luĭ Neacşu. Vodă trimise vorbă ca să'l judece după tot şartul pravilnicesc.

Sĕrmanul Neacşu, tot ce spunea spre a'şĭ spăla păcatul, nu era creḑut de nimenĭ, maĭ cu deosebire că i se găsi în deget un inel de la haiducul Jianu; această mărturie şi maĭ mult îl îngropă în vină. După ce 'l supuseră la fel de fel de casne, fu pus a sta şi cu ochiĭ în soare, căcĭ numaĭ aceştia sunt vrednicĭ şi fără milă să răpue pe om, după cum ḑice ḑicĕtoarea.

Il puseră cu ochiĭ în soare şi se încredinţară că a covârşit moarte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Boierii din divan care 'l judecară, nu găsiră altă osândă de cât spânzurătoarea.

Vodă ticluind ofisul hotărî ca omorâtorul să se spânzure chiar în Craiova, unde a făptuit omorul, spre a se da pildă la toţi aceï care ar cuteza să săvârşească asemenea nelegiuirï, şi însărcină chiar pe Ispravnicul Dan cu punerea la cale a acestor glăsuite în ofis.

Se bătu barabanul treï ţile pe la toate strejile târgului Craioveï spre a se da de ştire că în ţiua de Rusaliï, la târgu Oteteleşu, se va spânzura un haiduc care a făptuit nelegiuirea de a ucis pe soţia şi copilul sĕŭ.

Tot norodul în acea ţi se adună la locul hotărât.

Căminarul Ispravnic, soţul Floareï, era orânduit să parastisească înaintea norodului ofisul Domnesc, ca să se ştie pricina vineï pentru care Neacşu trebuia să fie spânzurat.

Floarea, care nu ştia nimic din cele ce se petrece, şi fiind din fire poftitoare de a privi asemenea lucrurï şi fără a'şï da seama că este însărcinată, se hotărî, fără ştirea Ispravniculuï, să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

meargă şi dênsa ca să vadă spânzurătoarea.

Se puse într'o caleaşcă, îndreptându-se în spre locul unde era să fie spânzurătoarea; un cal se poticni şi rupse oiştea trăsurii; în vreme cât a zăbovit ca să meremetisească caleaşca, totul la târg era pregătit.

Ispravnicul, începând a citi ofisul domnesc către norod, agăţă streangul de gâtul luĭ Neacşu. Nenorocitul vĕdênd că moartea fĭ este aproape şi cu nimic nu se maĭ poate îndrepta, se rugă să'ĭ dea puţin răgaz de a spune norodului că moare nevinovat. Incuviinţându-i-se dorinţa, el grăi către mulţimea adunată, ţicênd:

„Oamenĭ bunĭ, sunt feciorul luĭ moş Sandu, de la bordeiul din marginea pădureĭ, după moşia luĭ Zavistie, care, aruncând în temniţă fără vină pe tăicuţul meŭ, rĕmăsesem eŭ şi cu surioara mea, Floarea, de unde răpindu-ne, ne-a rătăcit prin pădure. Căpitanul de haiducĭ Jianu, mĕ încorporă printre aĭ luĭ, iar pe Floarea o deteră, ţice-se, la o bĕtrână ca să o crească, care de la o vreme nu i s'a maĭ dat de urme. Vĕ rog, oamenĭ bunĭ, rugaţi-vĕ pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dênsa şi pentru mine, căcĭ sunt nevinovat.

Eŭ auḑind aceasta, 'mĭ făcuĭ loc printre norod, strigând către ispravnic, să oprească spânzurătoarea, căcĭ aci e o mare taină, de oare-ce cele glasuite de osândit sunt aidoma.

Neacşu, cum mĕ vĕḑu, mĕ recunoscu strigându-mĕ: tată! tată!

Tot norodul rĕmase înmărmurit de cele auḑite.

Ispravnicul Dan pe loc se înfurià, auḑînd că prin întâmplarea aceasta 'şĭ face rangul de rîs, dete poruncă în grabă să'ĭ strângă laţul şi să'ĭ ia scaunul de sub picioare. De înfuriat ce era, Ispravnicul ĭĭ dete un ghiont la ciafă chiar cu mâna luĭ ca să'ĭ stingă graiul maĭ repede, aşa de hain se făcu aflând că soţia luĭ a avut un frate tâlhar şi ucigaşĭ.

Floarea sosi tocma când Neacşu 'şĭ dete sufletul. Eŭ mĕ duseĭ şi 'ĭ spuseĭ că spânzuratul e fratele eĭ, Neacşu. Floarea auḑînd aceasta, se repeḑi ca o leoaică în spre spânzurat şi căutându'l la ciafă se încredinţă că are semnul ghindeĭ, semn care 'l ştia din copilărie, aşa că nu maĭ încăpea nicĭ o îndoială

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că era fratele eĭ Neacşu. Atuncĭ dete un răcnet aşa de tare că pe loc şi înnebuni.

Ceĭ din jurul eĭ o luară şi o duseră acasă, unde coprinḑend'o muncile facereĭ, dete naştere fără vreme. Ispravnicul, ruşinat de cele întêmplate şi nevoind să aibă o odraslă pornită din pântecele surorĭĭ unuĭ tâlhar, cu toată dragostea ce avea de a căpăta un copil după atâta vreme de casnicie, dete poruncă să lepede copilul.

La curtea domnească din Bucureştĭ, veni în auḑul luĭ Vodă toate cele întêmplate şi aducêndu'şĭ aminte cele glăsuite în stihurĭ de Floarea şi de cele spuse cu taină de călugărul Monastireĭ, se înfurià pe Ispravnicul Dan de uşurinţa şi nesocotinţa cu care se purtase, neluând în seamă firul adevĕruluĭ, ba grăbind chiar cu mâna luĭ moartea nevinovatuluĭ. Ne maĭ putându'l honipsi îl dete jos după scaunul Isprăvnicieĭ, luându'ĭ rangul de Căminar ca nedestoinic.

Dan vĕḑêndu se hulit de Vodă şi soţia înebunindu-ĭ, vêndu tot avutul şi se făcu nevĕḑut.

Eŭ şi cu Floarea rĕmaserăm iarăşĭ calicĭ, şi de ruşinea târgoveţilor mĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

hotărăĭ a părăsi oraşul. Intr'o noapte urcaĭ pe Floarea într'o căruţă şi veniram de ne aşeḑaram într'acest bordeiŭ, unde dênsa şi cu Neacşu aŭ fost găsiţĭ de Jianu.

— Moş Sandule, îĭ ḑiseĭ, cele ce'mĭ povesteştĭ nu poate fi de cât mânia luĭ Dumneḑeŭ care te-a pedepsit aşa de crunt. Cine ştie ce neajunsurĭ aĭ făptuit în viaţă oamenilor.

— Aĭ dreptate, voinice, rĕspunse unchiaşul; nicĭ o faptă fără rĕsplată, totul pe pământ îşĭ ia pedeapsa. Imĭ aduc aminte când eram avut că luam dijmă de la sătenĭ din ḑece nouă, sărmaniĭ nu munciaŭ de cât pentru mine, şi maĭ pre sus de aceasta se vede că blestemele maiciĭ mele m'a ajuns, căcĭ o nesocoteam şi 'mĭ băteam joc de dênsa. Nu s'ar cădea să'ţĭ destăinuesc toate acestea dar fiind prea bĕtrân şi moartea bătând la uşă, 'ţĭ destăinuesc păcatele, că poate în lumea cea-l'altă voiŭ fi uşurat.

Află dar, că am făptuit nelegiuirea de a omorî pe maica, din pricină că nu voia să'mĭ dea sloboḑenie a mĕ însura şi pentru aceasta se vede că blestemul păcatuluĭ aŭ căḑut atât pe copiĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cât şi pe mine de mĕ aflu cum mĕ veḑĭ.

— Dumneḑeŭ să te ierte, moşule, de toate faptele rele ce aĭ sĕvîrşit, însă nu 'mi-aĭ spus ce s'a făcut Floarea.

Unchiaşul se sculă dupe vatră şi se îndreptă spre o uscioară din fundul bordeiuluĭ, luă arţarul şi o deschise, ḑicênd: Iată, Voinice, Floarea nebună!

Rĕmăseĭ ca trăsnit la vedenia acesteĭ femeĭ căreia tot îĭ maĭ rĕmăsese urme de frumuseţe.

Ea sta cu pĕrul despletit, ţinênd în braţe nişte cârpe făcute ghemotoc în făptură de copil. Cum mĕ vĕḑu sări în braţele mele, luându-mĕ drept Neacşu. In rătăcirea eĭ începu să mĕ mustre de ceam întârḑiat aşa de mult făcênd pe copil să plângă.

Pe când o priveam gândindu-mĕ că blestemul nu cade pe pietre, de odată o lumină străbătu prin ţipla ochiuluĭ ferestreĭ bordeiuluĭ. Creḑênd că e lumina dimineţeĭ, vruseĭ să'mĭ iaŭ rĕmas bun de la unchiaşĭ, când iaca că vine şi surugiul înspăimêntat ḑicênd că pădurea este toată în flacărĭ. Nu'mĭ vĕḑuĭ capul cum să fug maĭ repede spre a'mĭ scăpa viaţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr